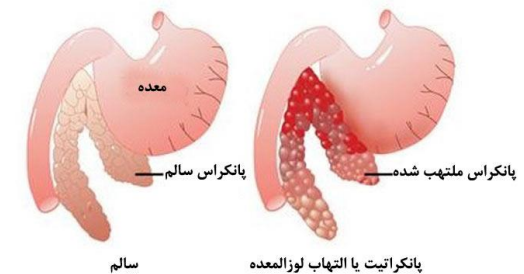

بیمارستان شهید اشرفی خمینی شهر

التهاب لوزالمعده (پانکراتیت)

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

❖ شرح بیماری

پانکراس یا لوزالمعده غده‌ای بزرگی است که در قسمت بالایی شکم، پشت معده قرار دارد. لوزالمعده، هورمون‌ها و آنزیم‌های گوارشی تولید می‌کند که باعث هضم غذا می‌شود. در پانکراتیت حاد آنزیم‌هایی که به طور معمول توسط لوزالمعده تولید شده و به مجرای گوارشی می‌ریزد، شروع به تخریب خود لوزالمعده می‌کند و لوزالمعده را دچار تورم و التهاب می‌کند. پانکراتیت مزمن معمولاً در پی حملات مکرر پانکراتیت حاد بروز می‌کند، زیرا لوزالمعده در بین حملات کاملاً بهبود نمی‌یابد. لوزالمعده در جریان این عارضه، به تدریج توانایی خود در تولید آنزیم‌های هضم‌کننده و هورمون‌های لازم برای سلامت بدن را از دست می‌دهد.

❖ علائم

علائم پانکراتیت حاد شدید عبارتند از:

✓ شایع ترین علامت درد شکمی شدید در ناحیه‌ی بالایی شکم است که شدت آن از قابل تحمل تا شدید متغیر است. درد معمولاً در قسمت میانی تنه و زیر دنده‌ها رخ می‌دهد اما گاهی این درد در طرف راست یا چپ شکم نیز حس می‌شود. این درد، دردی دائمی با حالت سوراخ کننده یا سوزشی است. درد می‌تواند به پشت، پهلوها، قفسه‌ی سینه یا پایین شکم انتشار یابد. اغلب درد بسیار سریع و در طی حدود سی دقیقه به حداکثر شدت خود می‌رسد.

✓ تهوع و استفراغ

✓ تورم و نفخ شکم

✓ بی‌اشتهایی

✓ درد عضلانی

✓ در موارد شدید ممکن است تب، دشواری در تنفس، افت فشارخون، ضعف و شوک رخ دهد.

علائم پانکراتیت مزمن عبارتند از:

✓ درد پایدار خفیف تا شدید اغلب پس از غذا، در قسمت بالایی شکم که گاهی به پشت یا سراسر شکم انتشار دارد. این درد ممکن است حالت مبهم، سوزشی، مالشی یا خنجری داشته باشد. دوره‌های درد ممکن است روزها یا هفته‌ها و به ندرت کمتر از یک روز ادامه داشته باشد.

✓ یرقان یا زردی پوست و چشم‌ها

✓ کاهش وزن سریع

❖ علل شایع

از عللی که در بروز پانکراتیت دخالت دارند به موارد زیر می‌توان اشاره نمود:

✓ اعتیاد به الکل

✓ بیماری‌های کیسه صفرا یا مجاری صفراوی

✓ انسداد مجرای لوزالمعده در اثر سنگ، جوشگاه تشکیل شده

در اثر التهاب یا رشد آهسته سرطان

✓ آسیب و ضربه شکمی یا جراحی شکم

✓ برخی عفونت‌ها مانند اوریون و هپاتیت ویروسی

✓ بالا بودن چربی‌های خون

✓ تومورها

❖ عوامل خطر

از عواملی که باعث افزایش خطر در فرد می‌شود به موارد زیر

می‌توان اشاره نمود:

✓ تغذیه نامناسب و چاقی

✓ سوءمصرف الکل

❖ رژیم غذایی و تغذیه

در زمان ابتلا به پانکراتیت رژیم غذایی خود را به صورت زیر تنظیم نمائید:

- ✓ رژیم کم چربی به صورت وعده‌های کم حجم و متعدد توصیه می‌شود.
- ✓ مصرف الکل را قطع کنید.

❖ دارو

با توجه به وسعت و شدت بیماری پزشکی از داروهای زیر جهت درمان دارویی استفاده می‌نماید:

- ✓ آنزیم‌های هضم‌کننده غذا که لوزالمعده آسیب دیده قادر به تولید آنها نیست.
- ✓ آنتی بیوتیک‌ها در صورت بروز عفونت باکتریایی
- ✓ داروهای مهارکننده اسید معده
- ✓ انسولین، در صورت وجود دیابت

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- ✓ اگر شما یا یکی از اعضای خانواده دارای علائم پانکراتیت حاد باشید.
- ✓ در صورت بروز علائم زیر در حین یا پس از درمان
 - یرقان یا زردی پوست و چشم‌ها
 - تب ۳۸/۳ درجه سانتیگراد یا بالاتر
 - کاهش وزن مداوم
 - علائم کمبود کلسیم نظیر انقباضات عضلانی یا تشنج
- ✓ اگر علائم زیر را داشتید هر چه سریع‌تر با نزدیکترین اورژانس بیمارستان یا با پزشک خود تماس بگیرید؛
- ✓ درد شدید شکمی که بیش از ۳۰ دقیقه طول کشیده است.
- ✓ درد همراه با تهوع شدید یا استفراغ

✓ تصویربرداری با روش سی‌تی‌اسکن که تورم لوزالمعده و تجمع مایع در شکم را نشان می‌دهد.

✓ رادیوگرافی شکم

✓ سونوگرافی لوزالمعده

✓ آندوسکوپی

❖ درمان

✓ پانکراتیت حاد اغلب با مراقبت‌های ویژه بهبود می‌یابد. در پانکراتیت حاد معمولاً بستری کردن بیمار در بیمارستان برای تجویز مایعات وریدی، کنترل درد و استفراغ و اصلاح اختلالات کمبود کلسیم و منیزیم لازم است.

✓ جراحی ممکن است در موارد وجود سنگ‌های صفراوی، زخم معده سوراخ شده یا تخلیه منبع عفونت لازم باشد.

✓ درمان پانکراتیت مزمن ممکن است به طور سرپایی با تجویز داروها، تنظیم رژیم غذایی و منع مصرف الکل صورت گیرد.

❖ فعالیت

- ✓ در زمان ابتلا به این بیماری فعالیت خود را به صورت زیر تنظیم نمائید:
- ✓ در پانکراتیت حاد، استراحت در بستر یا اگر در حالت نشسته راحت‌تر هستید، استراحت به حالت نشسته بر روی صندلی توصیه می‌شود.
- ✓ با برطرف شدن علائم، فعالیت طبیعی خود را به تدریج از سر بگیرید.
- ✓ در پانکراتیت مزمن محدودیتی از نظر فعالیت در زمان ابتلا به این بیماری وجود ندارد.

✓ مصرف داروهایی مانند کلروتیازید، داروهای سرکوب‌کننده ایمنی و داروهای ایدز

❖ عوارض احتمالی

- ✓ در فردی که به پانکراتیت مبتلا می‌شود ممکن است عوارض زیر بروز نماید:
- ✓ دیابت شیرین
- ✓ کمبود مزمن کلسیم
- ✓ عفونت ثانویه باکتریایی لوزالمعده
- ✓ خونریزی شدید و تخریب لوزالمعده
- ✓ تشکیل کیست یا آبسه در لوزالمعده

❖ تشخیص

- ✓ پزشک معالج اقدامات زیر را جهت تشخیص بیماری انجام می‌دهد:
- ✓ بررسی علائم ظاهری بیمار، گرفتن شرح حال و معاینه‌ی جسمی
- ✓ آزمایش‌های خون: نشانگر افزایش دو آنزیم لوزالمعده است
- ✓ آزمایش ادرار

